

PAPER DETAILS

TITLE: Hemsirelik Öğrencilerinin Bilgisayar Öz-Yeterlik Algılarının Değerlendirilmesi

AUTHORS: Aslihan OZTURK,Ayfer TEZEL,Cemal BORA,Nursen ARSLAN

PAGES: 249-255

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/611523>

ARAŞTIRMA

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİSAYAR ÖZ-YETERLİK ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ*

Ashhan ÖZTÜRK** Ayfer TEZEL*** Cemal BORA**** Nurşen ARSLAN*****

Alınış Tarihi: 03.01.2018

Kabul Tarihi: 13.12.2018

ÖZET

Amaç: Sağlık hizmetlerinin her aşamasında kullanılan bilgisayar bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve elektronik tıbbi kayıt sistemleri gibi birçok amaçla kullanılmaktadır. Bilgisayar öz-yeterliği bireyin bilgisayar kullanabilme kapasitesine ilişkin kendine olan inancıdır. Bu araştırma hemşirelik bölümü öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algılarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz döneminde gerçekleştirilmiştir. Tanımlayıcı türde yapılan araştırmanın örneklemi 592 hemşirelik bölümü öğrencisi oluşturmıştır. Verilerin toplanmasında kişisel bilgi formu ve Bilgisayar Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır. İstatistiksel analizlerde önemlilik seviyesi $p < 0.05$ değeri kabul edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesi bilgisayar ortamında tanımlayıcı istatistikler, t-testi ve ANOVA analizleri ile yapılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için gerekli izinler alınmıştır.

Bulgular: Öğrencilerden %89.7'si bilgisayar kursuna gitmemiş, %38.3'ü teknoloji konusunda kişisel gelişimi için kendi materyallerinden yararlanmış, %28'i ise arkadaş yardımı almıştır. Öğrencilerin %93.4'ü teknoloji kullanımına ihtiyaçları olduğunu ifade etmiştir. Erkek öğrencilerde, bilgisayara sahip olanlarda, bilgisayar kursuna gidenlerde ve teknoloji kullanımına ihtiyaç duyan öğrencilerde Bilgisayar Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği puan ortalamaları anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$).

Sonuç: Öğrencilerin bilgisayar öz-yeterlilik algılarının orta düzeyde olduğu ve cinsiyet, bilgisayara sahip olma, bilgisayar kursuna gitme ve teknoloji kullanımına ihtiyaç duymamanın bilgisayar öz-yeterlik algısını etkilediği belirlenmiştir. Öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterliliklerinin artırılması için eğitim müfredatlarının geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öz-yeterlik; bilgisayar öz-yeterlik algısı; hemşirelik öğrencileri

ABSTRACT

Evaluation of Computer Self-Efficacy of The Nursing Students

Aim: The computer used at every stage of health services is used for various purposes such as accessing information, using information and electronic medical record systems. Computer self-efficacy is self-reliance on the individual's ability to use computers. This research was conducted to evaluate the computer self-efficacy perceptions of nursing students.

Methods: The research was conducted in the fall semester of 2015-2016 academic year. The sample of the descriptive study consisted of 592 students. The Personal Information Form and the Computer Self-Efficacy Perception Scale were used to collect the data. SPSS 21.0 package program was used to analyze the data. In statistical analyzes, the significance level $p < 0.05$ was accepted. Data were evaluated using descriptive statistics, t-test and ANOVA. Permission has been obtained for the research to be made.

Results: 89.7% of the students did not go to the computer course, 38.3% benefited from their materials for personal development of technology and 28% received friend help. 93.4% of the students stated that they need to use technology. For male students, those who have computers, those who go to computer courses, and those who need to use technology, the average scores of the Computer Self-Efficacy Perception Scale scores were significantly higher ($p < 0.05$).

Conclusion: It has been determined that the students' self-efficacy perceptions are moderate and that the gender, computer ownership, going to the computer course and need for using the technology affect the computer self-efficacy perception. It is proposed to develop training curricula to increase the computer self-efficacy of students.

Keywords: Self-efficacy; computer self-efficacy; nursing students

*Bu çalışma 28-29 Nisan 2016 tarihleri arasında düzenlenen 15. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

** Sorumlu yazar: Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü (Arş. Gör.), Orcid ID: 0000-0001-7932-8567, e-posta: aslizoturk@ankara.edu.tr

***Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü (Prof. Dr.), Orcid ID:0000-0001-6370-883X, e-posta: ayfertezel@ankara.edu.tr

**** Gerede Devlet Hastanesi (Hemşire) Orcid ID: 0000-0001-7355-1776, e-posta: brcemal@gmail.com

***** Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi (Hemşire) Orcid ID: 0000-0002-7810-2838, e-posta: narslan13240243@outlook.com

GİRİŞ

Öz-yeterlik bireyin kendisine verilecek olan bir görevi yerine getirip getiremeyeceğine ilişkin kişisel yargısı ya da güveni olarak tanımlanmaktadır (Bandura 1995). Öz-yeterlik bireyin becerilerinde ne kadar yeterli olduğu değil, bireyin becerilerine olan inancı ile ilgili bir kavramdır. Bu inanç, bireyin belli bir konuda kendini nasıl hissettiği, ne düşündüğü, kendini nasıl motive ettiği ve nasıl davrandığını belirlemektedir (Akkoyunlu ve ark. 2005). Öz-yeterlik bir iş yaparken karşılaşılabilecek zorluklarla mücadele etme gücünü arttırmakta, motivasyonu, girişkenliği ve başarıyı olumlu yönde etkilemektedir (Bandura 1995). Bireyin kendisi için bir amaç belirlemesini, bu amaca ulaşmak için ne kadar çaba göstereceğini, karşılaştığı zorluklara ne kadar süre dayanabileceğini ve birey başarısızlık yaşarsa bu başarısızlık karşısındaki tepkisini etkilemektedir (Akkoyunlu ve ark. 2005). Düşük öz yeterliğe sahip olanlar tehlikeli olarak gördüğü zor işleri yapmaktan kaçınırlar. Zor işlerle karşılaştıklarında kendilerindeki kişisel olumsuzluklara ve karşılaşılabilecekleri engellere odaklanırlar. Yapmayı hedeflediklerinde düşük düzeyde beklentilere sahip olurlar. Herhangi bir zorlukla karşılaştıklarında yaptıkları işi yarım bırakırlar. Yüksek öz-yeterliğe sahip olan bireyler ise zor işleri bir tehlike olarak görmezler ve hedeflerine ulaşmakta kararlı olurlar. Başarısızlıkla karşılaştıklarında daha fazla çaba gösterirler (Bandura 1993).

Öz yeterliğin özel bir türü olan bilgisayar öz-yeterliği ise bireyin bilgisayar kullanabilme kapasitesine ilişkin kendine olan inancıdır (Barbeite and Weiss 2004). Günümüzde bilgisayar kullanımı konusunda yeterli bilgi, beceri ve davranışlara sahip olmak ihtiyaç haline gelmiştir. Bilgisayar kullanım deneyimi, bilgisayar kullanım farkındalığı ve bilgisayar okur-yazarlığı bireyin bilgisayar öz-yeterliği ile ilişkilidir. Bilgisayar öz yeterliği, bireyin sadece bilgisayara karşı olan tutumu değil aynı zamanda bilgisayar kullanma sıklığı ve bilgisayarla iş yapma başarısı ile ilgilidir. Bilgisayar öz yeterliği yüksek olanlar bilgisayar kullanırken kendine güvenir, bir problemle karşılaştıklarında kaygılanmaz ve sorunun çözümünde aktif rol alırlar. Bilgisayar öz yeterliği bireyin bilgisayar kullanımını etkiler. Çünkü bilgisayar öz yeterliği düşük olanlar bilgisayar kullanımında kendine güvenmez, kendini yeterli bulmaz ve daha az bilgisayar kullanma isteği içinde olurlar (Gürcan 2005; İpek ve Acuner 2011).

Sağlık alanındaki rolü tartışılmaz bir konuma gelen ve sağlık hizmetlerinin her aşamasında kullanılan bilgisayar, sağlık bakım hizmetinin kalitesini büyük oranda etkilemektedir. Sağlık hizmet sunumunda bilgisayar; bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma, iletişim sağlama, elektronik tıbbi kayıt sistemleri gibi birçok amaçla kullanılmaktadır. Özellikle hemşirelik süreci uygulamalarında sağlık kurumlarında bilgisayar temelli bir sistemle hizmet sunulması, daha kaliteli bakımın verilmesinde oldukça önemlidir (Dikmen ve ark. 2015; Özen ve ark. 2017). Sağlık profesyonelleri içinde önemli yere sahip olan hemşire birçok hizmeti bilişim altyapısı sayesinde gerçekleştirmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde 1990'lı yıllarda hemşirelik bilişimi kavramının tanımlanması, hemşirelikte bir uzmanlık alanı olarak Hemşirelik Bilişimi Ana Bilim Dalı'nın kurulması hemşirelik mesleği ile bilgisayar arasındaki ilişkinin önemli bir göstergesi olabilir (Saba 2001). Bilgisayar doğru kullanıldığında hayatı birçok alanda kolaylaştırır. Yanlış kullanıldığında veya birey kendini bilgisayar kullanımında yetersiz hissettiğinde ise hayatı kolaylaştıran bir araç olma durumundan çıkar (Çavuş ve Günbatır 2008). Özen ve arkadaşları (2017) bilgisayar kullanımına yönelik olumlu tutuma sahip olan öğrencilerin klinik karar verme becerilerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Bu nedenle hemşirelerin bilgisayar kullanım düzeylerinin yüksek olması, sağlık alanında elde edilecek olan başarılı sağlık çıktıları açısından oldukça önemlidir. Bilgisayar kullanımı hemşirelik girişimlerini kolaylaştırmakta, hemşirelik bakımının ve hemşirelik verilerinin dokümantasyonunun kalitesini arttırmaktadır. Hemşirenin, hasta ile iletişime daha fazla zaman ayırmasına fırsat vermekte, hemşirelik verilerini kaydetmede zaman kazandırmakta, hasta bakımının kalitesinin ölçülmesine olanak sağlamakta ve hemşirelik araştırmalarına kaynak oluşturmaktadır (Thede 1999; Gündoğdu ve ark. 2018).

Aşkar ve Olkun'un (2005) okullarda bilgi teknolojileri kullanımının öğrenci başarısına etkisini inceledikleri çalışmalarında; evinde kişisel bilgisayara sahip olan, uzun süredir bilgisayar ve internet kullanan öğrencilerin daha başarılı oldukları belirtilmiştir. Gündoğdu ve ark (2018) çalışmalarında, öğrenci hemşirelerin bilgisayar kullanmalarının zorunlu hale geldiğini vurgulamışlardır. Aynı zamanda literatürde bilgisayara sahip olmanın, bilgisayar kursuna

gitmenin, teknoloji kullanımına ihtiyaç duymanın bilgisayar öz-yeterlik algısını etkilediğini vurgulanmaktadır (Aşkar ve Olkun 2005; Aşkar ve Umay 2001; Çelik ve Çevik 2010; İpek ve Acuner 2011). Tüm bu nedenlerden yola çıkarak gelecekte sağlık profesyonelleri arasında yer alacak hemşirelik öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterliğinin yüksek olması beklenir. Bilgisayar öz-yeterliğinin belirlenmesi birçok farklı grupta (ilköğretim öğrencileri, öğretmen adayları vb.) araştırma konusu olmuştur (Aşkar ve Umay 2001; Arslan 2008; İpek ve Acuner 2011; Saracaloğlu ve ark. 2017; Dikmen ve Çağlar 2017). Ancak bilgisayar öz-yeterliği ile ilgili hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan herhangi bir araştırmaya rastlanılmaması bu araştırmanın önemini arttırmıştır. Bu araştırmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algı düzeylerini belirlemek ve bilgisayar öz-yeterlik algı düzeylerinin bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Hemşirelik öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algıları ne düzeydedir?
2. Hemşirelik öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algıları cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
3. Hemşirelik öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algıları sınıfa göre farklılık göstermekte midir?
4. Hemşirelik öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algıları bilgisayar kursuna gitme/gitmeme durumuna göre farklılık göstermekte midir?
5. Hemşirelik öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algıları teknoloji kullanmaya ihtiyaç duyma/duymama durumuna göre farklılık göstermekte midir?
6. Hemşirelik öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algıları bilgisayara sahip olma/olmama durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi: Bu araştırma tanımlayıcı türde yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zamanı: Araştırma Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde yürütülmüştür. Araştırma verileri 2015-2016 eğitim-öğretim yılı 27 Kasım- 4 Aralık 2015 tarihleri arasında toplanmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören 709 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden tüm

evrene ulaşmak hedeflenmiştir. Anket formları verilerin toplandığı sırada sınıflarında olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere uygulanmıştır. Örneklemi 592 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmaya katılım hızı %83.4'tür.

Veri Toplama Araçları: Verilerin toplanmasında literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ve Aşkar ve Umay (2001) tarafından geliştirilen Bilgisayar Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği (BÖYÖ) kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Bu form; cinsiyet, sınıf, kişisel bilgisayara sahip olma, evde internet bağlantısının varlığı, bilgisayar kursuna gitme, teknoloji kullanımına duyulan ihtiyaç ve teknoloji kullanımında kendini geliştirmek için ne yaptığı durumunu sorgulayan sorulardan oluşmaktadır.

Bilgisayar Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği (BÖYÖ): Aşkar ve Umay (2001) tarafından bilgisayar öz-yeterlik algısını ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek 18 maddeden oluşup beşli likert tiptedir. Ölçekte bulunan cevap seçenekleri 1- Hiçbir Zaman, 2- Nadiren, 3- Bazen, 4- Çoğu Zaman, 5- Her Zaman şeklinde sıralanmıştır. Ölçeğin değerlendirilmesinde her maddenin aritmetik ortalaması alınmaktadır. Ölçekten alınan madde puan ortalamaları yükseldikçe, bilgisayar öz-yeterlik algısı da yükselmektedir. Ölçeğin alt boyutları bulunmamaktadır. Ölçekten alınabilecek en küçük madde puan ortalaması 1, en büyük madde puan ortalaması 5'tir. Puan ortalaması aralıkları ise Hiçbir Zaman (1.00-1.80 ölçek madde puan ortalaması), Nadiren (1.81-2.60 ölçek madde puan ortalaması), Bazen (2.61-3.40) ölçek madde puan ortalaması, Çoğu Zaman (3.41-4.20 ölçek madde puan ortalaması) ve Her Zaman (4.21-5.00 ölçek madde puan ortalaması) şeklinde değerlendirilmektedir. Ölçeği oluşturan maddelerin 11'i olumlu, 7'si olumsuzdur. Olumsuz maddeler ters kodlanmaktadır (Aşkar ve Umay 2001). Aşkar ve Umay (2001) tarafından yapılan geçerlilik güvenilirlik çalışmasında Conbach alfa güvenilirlik katsayısı .71 bulunmuş olup bu çalışmada Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .82 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın Değişkenleri: Araştırmanın bağımsız değişkenleri cinsiyet, sınıf, kişisel bilgisayara sahip olma, evde internet bağlantısı bulunma, bilgisayar kursuna gitme, teknoloji kullanımına ihtiyaç duyma ve teknoloji konusunda kendini geliştirmede ne yaptıkları; bağımlı değişkeni ise Bilgisayar Öz-Yeterlik Algısı Ölçek puanı olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması: Verilerin tamamı araştırmacılar tarafından 27 Kasım- 4 Aralık 2015 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından öğrencilere araştırma hakkında açıklamalar yapılmıştır. Veri toplama formları öğrenciler tarafından 10-15 dakikalık sürede sınıf ortamında doldurulmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi: Verilerin kodlanması ve değerlendirilmesi bilgisayar ortamında SPSS 21.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik, aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi ve ANOVA analizleri kullanılmıştır. Örneklemenin normal dağılım gösterip göstermediği belirlemek için Kolmogorov Smirnov testi kullanılmış ve verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. İstatistiksel analizlerde önemlilik seviyesi $p < 0.05$ değeri kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü: Araştırmanın yapılabilmesi için Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nden kurum izni ve Ankara Üniversitesi Etik Kurulu'ndan etik izin alınmıştır. Veri toplama formları uygulanmadan önce

araştırma kapsamına alınan öğrencilere araştırmanın ne amaçla yapıldığına dair bilgi verilmiş, sözlü onamları alınmış ve istedikleri anda çalışmadan ayrılacakları bildirilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu araştırma hemşirelik bölümü öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algılarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algılarının değerlendirilmesi, bilgisayar öz-yeterliği yüksek hemşireler yetiştirmek için stratejiler geliştirmede yol gösterici olacaktır.

Öğrencilerin %80.6'sı kadın, %68.6'sı bilgisayara sahip ve %65.4'ünün evinde internet bağlantısı bulunmaktadır. Öğrencilerden %89.7'si bilgisayar kursuna gitmemiş ve %93.4'ü teknoloji kullanımına ihtiyaçları olduğunu ifade etmiştir. Teknoloji konusunda kendini geliştirmek için öğrencilerin %38.3'ü kendi materyallerinden yararlanmış ve %28'i arkadaş yardımı almıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Araştırma Kapsamına Alınan Öğrencilerin Kişisel Tanımlayıcı Özellikleri ve Bilgisayar Kullanımına Yönelik Özelliklerinin Dağılımı (n:592)

Tanımlayıcı Özellikler	Sayı	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	477	80.6
Erkek	115	19.4
Sınıf		
1. sınıf	160	27.0
2. sınıf	120	20.3
3. sınıf	192	32.4
4. sınıf	120	20.3
Kişisel bilgisayarınız var mı?		
Evet	406	68.6
Hayır	186	31.4
Evinizde internet var mı?		
Evet	387	65.4
Hayır	205	34.6
Bilgisayar kursu aldınız mı?		
Evet	61	10.3
Hayır	531	89.7
Teknoloji kullanma ihtiyacınız var mı?		
Evet	553	93.4
Hayır	39	6.6
Teknoloji kullanmada kendinizi geliştirmek için ne yaptınız?		
Eğitim aldım	50	8.4
Arkadaşımdan yardım aldım	166	28.0
Kendi materyalimden faydalandım	227	38.3
Hiç bir şey yapmadım	135	22.8
Diğer	14	2.4

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre hemşirelik bölümü öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algısı ölçeği puan ortalaması 3.03'tür. Bu ortalama ölçeğin değerlendirilmesine göre 2.61-3.40 puan aralığına denk gelmektedir. Bu durum hemşirelik bölümü öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algılarının "Bazen" düzeyinde ve orta seviyede olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınan maksimum puan ortalaması 4.78, minimum puan ortalaması 1.11'dir. Ölçek maddelerinden "Yeterince uğraşırsam bilgisayarlarla ilgili sorunları çözebilirim" maddesi en yüksek puan

ortalamasına, "Günümü/zamanımı planlarken bilgisayar kullanırım" maddesi ise en düşük puan ortalamasına sahiptir. Çalışma bulgumuza benzer şekilde Arslan (2008), Ekici ve ark. (2008), İpek ve Acuner (2011) çalışmalarında öğretmen adayları olan öğrencilerin bilgisayar öz-yeterlik algılarının orta seviyede olduğunu saptamışlardır. Bu sonuçlar doğrultusunda hemşirelik bölümü öğrencilerinin bilgisayar kullanabilme kapasitesine ilişkin kendine olan inançlarının tam olarak yeterli olmadığı söylenebilir.

Tablo 2. Bazı Kişisel Tanımlayıcı ve Bilgisayar Kullanımına Yönelik Özelliklere Göre BÖYÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n:592)

Tanıttıcı Özellikler	Sayı	BÖYÖ (Ort ±SS)	Test ve p değeri
Cinsiyet			
Kadın	477	3.00±0.51	t= -2.51
Erkek	115	3.14±0.52	p= 0.01
Bilgisayara sahip olma			
Hayır	186	2.85±0.50	t= -5.63
Evet	406	3.11±0.50	p= 0.00
Bilgisayar kursuna gitme			
Hayır	631	3.00±0.51	t= -3.98
Evet	61	3.27±0.49	p= 0.00
Teknoloji kullanım ihtiyacı			
Hayır	39	2.70±0.43	t= -4.78
Evet	553	3.05±0.51	p= 0.00
Sınıf			
1. sınıf	160	2.99±0.53	F= 2.36 p= 0.07
2. sınıf	120	2.96±0.54	
3. sınıf	192	3.03±0.50	
4. sınıf	120	3.13±0.47	

Kadın öğrencilerin bilgisayar öz-yeterlik algısı ölçeği puan ortalaması 3.00, erkek öğrencilerin ise 3.14 olarak saptanmıştır. Cinsiyet bilgisayara ilişkin öz-yeterlik algısında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmıştır. Literatürde çalışmamızın sonuçlarını destekleyen birçok çalışmaya rastlanmıştır (Galpin ve ark. 2003; Tekinarslan 2008; Topkaya 2010; Hark Söylemez ve Oral 2013; Dikmen ve Çağlar 2017). Dikmen ve Çağlar (2017) bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adayları üzerinde yaptıkları çalışmalarında, erkek öğretmen adaylarının bilgisayar öz-yeterlik algısı puanlarını, kadın öğretmen adaylarının bilgisayar öz-yeterlik algısı puanlarından yüksek bulmuşlardır. Hark Söylemez ve Oral (2013) ortaöğretim fen ve matematik alanları öğretmen adaylarının

bilgisayara ilişkin öz-yeterlik algılarını incelediği çalışmalarında erkek öğrencilerin bilgisayar öz-yeterlik algılarını kız öğrencilerin bilgisayar öz-yeterlik algılarından daha yüksek bulmuşlardır. Çalışma sonucumuz doğrultusunda erkek öğrencilerin bilgisayar kullanabilme kapasitesine ilişkin kendine olan inancının daha fazla olduğunu ve bilgisayar kullanımı konusunda kendilerini daha yeterli gördüklerini söylemek mümkündür. Ayrıca erkek öğrencilerin bilgisayar öz-yeterlik algılarının yüksek olmasının nedeni, erkeklerin teknolojiye karşı olan ilgilerinin yüksek olmasından ve bu ilgiden dolayı bilgisayar karşısında daha fazla zaman harcamalarından kaynaklanabilir. Literatürde bilgisayar başında geçirilen süre arttıkça bilgisayar öz yeterliği yükseldiği vurgulanmaktadır (Potosky 2002).

Araştırma bulgularımıza göre, bilgisayar öz-yeterlik algısı ölçeği puan ortalamaları bilgisayara sahip olan öğrencilerde (3.11), bilgisayara sahip olmayan (2.85) öğrencilere göre anlamlı derecede yüksektir. Bu sonuç, bilgisayar sahibi olmanın bilgisayar öz-yeterliliğini artırdığını, bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutumları yükselttiğini gösteren araştırma sonuçları tarafından desteklenmektedir (Çelik ve Bindak 2005; Tekinarslan 2008; İpek ve Acuner 2011; Güneş ve ark. 2017; Gündoğdu ve ark. 2018). Bilgisayara sahip olmanın bilgisayar öz-yeterlik algısı üzerinde olumlu bir etki yaratmasının nedeninin, bilgisayara erişimin kolay olmasından kaynaklandığını düşündürmektedir.

Bilgisayar kursuna giden öğrencilerin bilgisayar öz-yeterlik algısı puan ortalaması 3.27, gitmeyenlerin ise 3.00'tür. Bilgisayar kursuna gitme bilgisayara ilişkin öz-yeterlik algısında anlamlı bir fark yaratmıştır. Çalışma bulgumuza benzer şekilde Orun ve Kula (2012) çeşitli basamaklarda çalışan sağlık personelinin bilişim düzeyini incelediği çalışmalarında bilgisayar kursuna giden sağlık personelinin kursa gitmeyenlere göre daha yüksek bilişim düzeyi seviyesine sahip olduğunu saptamışlardır.

Teknoloji kullanımına ihtiyaç duyan öğrencilerin bilgisayar öz-yeterlik algısı puan ortalaması 3.05, teknoloji kullanımına ihtiyaç duymayan öğrencilerin ise 2,70'dir. Çalışmamızda bilgisayar öz-yeterlik algısı ölçeği puan ortalamaları teknoloji kullanımına ihtiyaç duyan öğrencilerde, teknoloji kullanımına ihtiyaç duymayan öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Bu

sonuç, bilgisayar öz-yeterlik algısının teknoloji kullanımına olan pozitif eğilimle ilişkili olduğunu ve teknoloji kullanımına ihtiyaç duyan öğrencilerin bilgisayar kullanma konusunda daha istekli olmalarından kaynaklandığını gösterebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızın sonuçlarına göre BÖYÖ puan ortalaması 3.03 bulunmuştur. Cinsiyetin, kişisel bilgisayara sahip olmanın, bilgisayar kursuna gitmenin, teknoloji kullanımına ihtiyaç duymayan BÖYÖ puan ortalamalarında anlamlı fark yarattığı saptanmıştır.

Öğrenciler, bilgisayar kullanımına yönelik deneyimleri arttıracak ödev, seminer, proje vb. etkinliklere yönlendirilmeli ve teşvik edilmelidir. Hemşirelik lisans eğitiminde öğrencilerin bilgisayar öz-yeterlik algılarını arttırmak için müfredatlar gözden geçirilmeli, mevcut bilgisayar dersleri yenilenmeli, temel bilgisayar derslerinin yanı sıra üst düzey bilgisayar dersleri de verilmelidir. Bilgisayar kullanımı, sağlık profesyoneli olarak çalışacak olan hemşirelerin vazgeçilmez bir parçasıdır. Üniversite içerisinde, öğrencilerin bilgisayar kullanımını kolaylaştıracak düzenlemeler yapılmalıdır. Böylece bilgisayar kullanımı konusunda bilgili, deneyimli ve özgüveni yüksek hemşireler yetiştirme olanağına kavuşmak mümkün olabilecektir. Ayrıca bundan sonra yapılacak çalışmalara, bilgisayar öz-yeterlik algısı üzerinde etkisi olduğu düşünülen cinsiyet, bilgisayar sahibi olma, bilgisayar kursuna gitme vb. değişkenler ile daha büyük örneklemeler üzerinde çalışmalar yapması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akkoyunlu B, Orhan F, Umay A.** Bilgisayar öğretmenleri için bilgisayar öğretmenliği öz-yeterlik ölçeği geliştirme çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2005; 29:1-8.
- Arslan A.** Öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya yönelik tutumları ve öz yeterlik algıları arasındaki ilişki. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi 2008;7(24):101-9.
- Aşkar P, Olkun S.** PISA 2003 sonuçları açısından okullarda bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı. Eurasian Journal of Educational Research 2005;(19):15-34.
- Aşkar P, Umay A.** İlköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin bilgisayarla ilgili öz-yeterlilik algısı. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2001; 21:1-8.

- Bandura A.** Exercise of Personel and Collective Efficacy in Changing Socities. In a. Bandura (ed.) Self-efficacy in changing socities. New York: Cambridge University Press. 1995.
- Bandura A.** Perceived Self Afficacy in Cognitive Developmant and Functioning. Educational Psychologist, Stanford. Sayı 1993;28(2):117-48.
- Barbeite F, Weiss E.** Computer self-efficacy and anxiety scales for an internet sample: testing measurement equivalence of existing measures and development of new scales. Computers in Human Behavior 2004; 20:1-15.
- Çavuş H, Günbatır MS.** Bilgisayar kaygı ölçeğinin Türkçeye uyarlama çalışması. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi 2008;28(3):147-63.
- Çelik C, Çevik N.** The comparison of unemployed adults computer self-efficacy beliefs in according to

different variables. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2010;3(1):152-66.

Çelik HC, Bindak R. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2005;6(10):27-38.

Dikmen M, Çağlar A. Öğretmen adaylarının bilgisayar kullanımına ilişkin öz-yeterlik algısı ile siber zorbalık duyarlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2017; 31:261-77.

Dikmen Y, Ak B, Yorgun S. Teorikten Pratiğe: Bilgisayar Destekli Hemşirelik Süreci Uygulaması. Journal of Human Rhythm 2015;1(4):162-7.

Ekici G, Gülya H, Taşkın N. Öğretmen adaylarının zekâ türleriyle bilgisayarla ilgili öz-yeterlik algıları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi, Akademik Dizayn Dergisi 2008;3:94-103.

Galpin V, Sanders I, Turner H, Venter B. Computer self-efficacy, gender, and educational background in South Africa. IEEE Technology and Society Magazine 2003;22(3):43-8.

Gündoğdu H, Erol F, Tanrıkulu F, Filiz N, Kuzgun H, Dikmen Y. Hemşirelik öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutumlarının incelenmesi. Journal of Human Sciences 2018;15(1):441-50.

Güneş E, Yüksel M, Kaya P. Muhasebe eğitimi alan lisans öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutumları. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi 2007;18(1):367-82.

Gürçan A. Bilgisayar özyeterliliği algısı ile bilişsel öğrenme stratejileri arasındaki ilişki. Eurasian Journal of Educational Research 2005;19: 179-93.

Hark SN, Oral B. Öğretmen adaylarının bilgisayara ilişkin öz-yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2013;2(1):44-60.

İpek C, Acuner HY. Sınıf öğretmeni adaylarının bilgisayar öz-yeterlik inançları ve eğitim teknolojilerine yönelik tutumları. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2011;(12)2:23-40.

Orun E, Kula S. Çeşitli basamaklarda çalışan sağlık personelinin bilişim düzeyinin ölçülmesi: üniversite hastanesi ve sağlık ocağı uygulaması. Bilişim Teknolojileri Dergisi 2012;5(1):29-35.

Özen N, Yazıcıoğlu İ, Çınar Fİ. Hemşirelik öğrencilerinin sağlık bakımında bilgisayar kullanımına yönelik tutumları ile klinik karar verme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi 2017;14 (2):112-118.

Potosky D. A Field study of computer efficacy beliefs as an outcome of training: the role of computer playfulness, computer knowledge, and performance during training. Computers in Human Behavior 2002;18: 241-55.

Saba VK. Nursing informatics: yesterday, today and tomorrow. International Nursing Review 2001;48(3):177-87.

Saracaloğlu AS, Dinçer B, Dedeşali NC. Sınıf öğretmeni adaylarının internet ve teknolojiye yönelik tutumları ile bilgisayar özyeterlik algılarının incelenmesi. Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi 2017;10(51):824-32.

Tekinarslan E. Eğitimciler için temel teknoloji yeterlikleri ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi 2008;7(26):186-205.

Thede LQ. Computer in nursing. Lippincott Company, Philadelphia. 1999. s. 238-49.

Topkaya ZE. Pre-service English language teachers' perceptions of computer self-efficacy and general self-efficacy. The Turkish Online Journal of Educational Technology 2010;9(1):143-56.